

Các phương thức hợp tác giữa cơ sở đào tạo với doanh nghiệp trong đào tạo sinh viên ngành du lịch đáp ứng nhu cầu hội nhập

• **Phạm Thị Thu Phương**

Đại học Kinh tế Quốc dân

TÓM TẮT:

Hiện nay, các cơ sở đào tạo ngành du lịch và khách sạn được coi là nơi cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội. Tháng 12/2015, Cộng đồng kinh tế ASEAN chính thức được thành lập đã tạo ra xu hướng dịch chuyển lao động ở nhiều lĩnh vực, trong đó có sự dịch chuyển về lao động du lịch giữa 10 quốc gia và bắt đầu tạo ra sự cạnh tranh với nguồn lao động trong nước. Hơn nữa, trong xu thế hội nhập các yêu cầu của doanh nghiệp với người lao động cũng càng ngày càng cao hơn. Điều đó đòi hỏi các cơ sở đào tạo liên tục phải cải tiến chương trình để nâng cao chất lượng đào tạo. Tuy nhiên, để nâng cao chất lượng đào tạo, các chương trình đào tạo phải gắn với thực tiễn. Các cơ sở đào tạo phải có sự phối

hợp chặt chẽ với doanh nghiệp theo các phương thức hợp tác khác nhau... Việc hợp tác giữa các doanh nghiệp và các cơ sở đào tạo trong lĩnh vực du lịch và khách sạn sẽ tạo ra nhiều lợi ích cho mỗi bên đồng thời mang lại các lợi ích thiết thực cho sinh viên. Thông qua việc tìm hiểu các phương thức hợp tác với các doanh nghiệp du lịch và khách sạn tại một số trường đại học và cao đẳng trên địa bàn Hà Nội cũng như kinh nghiệm của một số trường đại học nổi tiếng trên thế giới, bài viết tổng hợp các phương thức hợp tác giữa các cơ sở đào tạo và các doanh nghiệp du lịch – khách sạn trong quá trình đào tạo sinh viên nhằm đáp ứng các yêu cầu đặt ra trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: Doanh nghiệp du lịch, cơ sở đào tạo du lịch và khách sạn, phương thức hợp tác, du lịch và khách sạn

1. Đặt vấn đề

Trên thế giới, hình thức hợp tác đào tạo giữa doanh nghiệp với các cơ sở đào tạo chuyên nghiệp là các trường đại học, trường cao đẳng đã trở nên phổ biến và là tất yếu, đặc biệt ở các nước phát triển như: Hà Lan, Thụy Sĩ, Bỉ, Canada, Mỹ...

Tại Việt Nam, khẩu hiệu “học đi đôi với hành” vốn đã quen thuộc trong mỗi người và cũng là “khẩu hiệu” trong các cơ sở đào tạo. Tuy nhiên, hình thức đào tạo sinh viên chủ yếu vẫn áp dụng theo phương thức truyền thống, tức là nhà trường hay cơ sở đào tạo tự xây dựng chương trình đào tạo,

kể cả lý thuyết và thực hành. Sản phẩm là các sinh viên ra trường, được gửi tới các doanh nghiệp để làm việc. Vấn đề đặt ra là mặc dù các sinh viên có kết quả học tập rất xuất sắc nhưng vẫn không đáp ứng ngay được nhu cầu từ phía doanh nghiệp. Nói cách khác là các doanh nghiệp cần đào tạo bổ sung, đào tạo lại đối với sinh viên trước khi sinh viên có cơ hội làm việc chính thức tại doanh nghiệp, tổ chức.

Cùng với đó, quá trình hội nhập đã có tác động rất lớn đến nhiều mặt kinh tế - xã hội của đất nước. Việc cộng đồng ASEAN được thành lập vừa qua đã

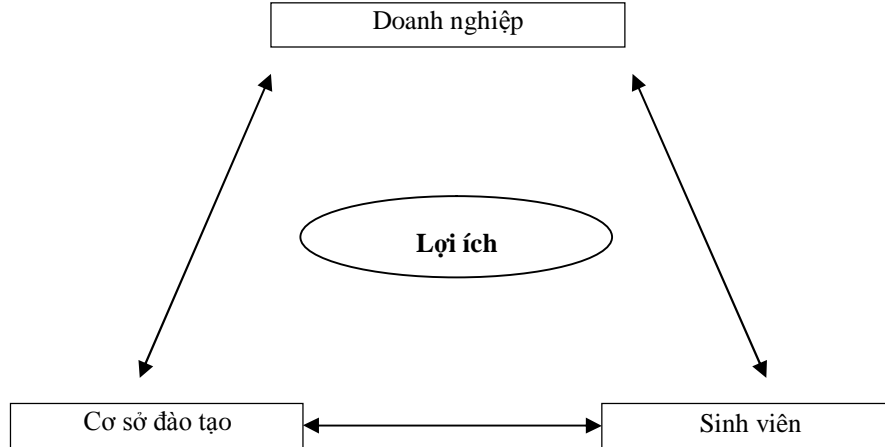
tạo ra xu hướng dịch chuyển lao động về du lịch giữa 10 quốc gia và tạo ra sự cạnh tranh với lao động trong nước. Để nâng cao chất lượng và năng lực cạnh tranh của lao động ngành du lịch Việt Nam trên thị trường lao động trong và ngoài nước cần sự nỗ lực từ nhiều phía, trong đó có vai trò quan trọng của các cơ sở đào tạo. Sự gắn kết của các cơ sở đào tạo với các doanh nghiệp sẽ góp phần nâng cao chất

lượng nguồn nhân lực ngành du lịch và khách sạn trong bối cảnh hội nhập.

2. Mối quan hệ giữa cơ sở đào tạo, doanh nghiệp và sinh viên

Ngày nay, cơ sở đào tạo, doanh nghiệp và sinh viên có mối liên hệ về mặt lợi ích khá chặt chẽ. Mỗi bên sẽ có được những lợi ích của riêng mình thông qua mối quan hệ hợp tác giữa cơ sở đào tạo và doanh nghiệp trong bối cảnh hội nhập hiện nay.

Sơ đồ 1. Mối quan hệ giữa nhà trường, doanh nghiệp và sinh viên

Sự cần thiết của việc hợp tác giữa cơ sở đào tạo và doanh nghiệp trong lĩnh vực du lịch và khách sạn trong bối cảnh hiện nay được thể hiện trên những khía cạnh sau:

Thứ nhất, chất lượng dịch vụ tốt là mong muốn của toàn xã hội, của doanh nghiệp, của khách hàng và của cả người lao động. Chất lượng dịch vụ chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố nhưng ảnh hưởng do con người quyết định phần lớn.

Thứ hai, con người là yếu tố quan trọng, nhân sự là vấn đề sống còn của giới doanh nghiệp, tổ chức.

Thứ ba, sinh viên vốn được nghĩ là sản phẩm đào tạo của các cơ sở đào tạo. Sinh viên mong muốn tốt nghiệp sẽ có việc làm ngay tại các doanh nghiệp, tổ chức có uy tín, danh tiếng và chuyên nghiệp.

Thứ tư, doanh nghiệp, tổ chức có quyền đánh giá chất lượng sinh viên và tiếp đến là quy cho

chương trình đào tạo và chất lượng đào tạo. Doanh nghiệp cho rằng sinh viên tốt nghiệp vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu của doanh nghiệp. Vì vậy, các doanh nghiệp, tổ chức cho rằng, phải đào tạo lại sinh viên bằng những chương trình phù hợp với doanh nghiệp của mình.

Thứ năm, các cơ sở có đào tạo chuyên ngành du lịch và khách sạn, mong muốn hoàn thiện chương trình đào tạo đáp ứng được nhu cầu xã hội và của doanh nghiệp. Sản phẩm đào tạo là các sinh viên, họ có thái độ tốt trong công việc, họ tự tin về kiến thức, năng lực và sẵn sàng làm việc chuyên nghiệp tại các doanh nghiệp, phục vụ mọi nhu cầu về du lịch của xã hội.

Vấn đề đặt ra là các bên: cơ sở đào tạo, doanh nghiệp và sinh viên đều là các bên liên quan có trách nhiệm chung với xã hội, ngành du lịch và bản thân mỗi bên cần hợp tác, hỗ trợ để đạt được mục

Nguồn: Lê Trung Kiên, 2008

tiêu riêng của mình: doanh nghiệp có lao động tốt, sẵn sàng làm việc tại cơ sở; cơ sở đào tạo muốn sinh viên tốt nghiệp ra trường có chất lượng tốt; sinh viên muốn tốt nghiệp là có việc làm ngay, có thu nhập xứng đáng với khả năng của mình.

3. Các phương thức hợp tác giữa doanh nghiệp và cơ sở đào tạo trong lĩnh vực du lịch và khách sạn

Cơ sở đào tạo, doanh nghiệp và sinh viên đều nhận thức được sự cần thiết và vai trò của việc hợp tác. Vấn đề ở đây là tìm ra một phương thức hợp tác hợp lý, làm sao để việc hợp tác có thể mang lại lợi ích thiết thực cho các bên. Qua quá trình khảo sát các mô hình hợp tác của một số trường đại học, cao đẳng trên địa bàn Hà Nội, cũng như tìm hiểu kinh nghiệm của một số trường đại học nổi tiếng trên thế giới như Đại học Cornell (Hoa Kỳ), Đại học Stenden (Hà Lan)... việc hợp tác với doanh nghiệp trong đào tạo sinh viên ngành du lịch đáp ứng nhu cầu hội nhập có thể thực hiện theo 02 mô hình phương thức hợp tác như sau:

3.1 Từ phía các doanh nghiệp

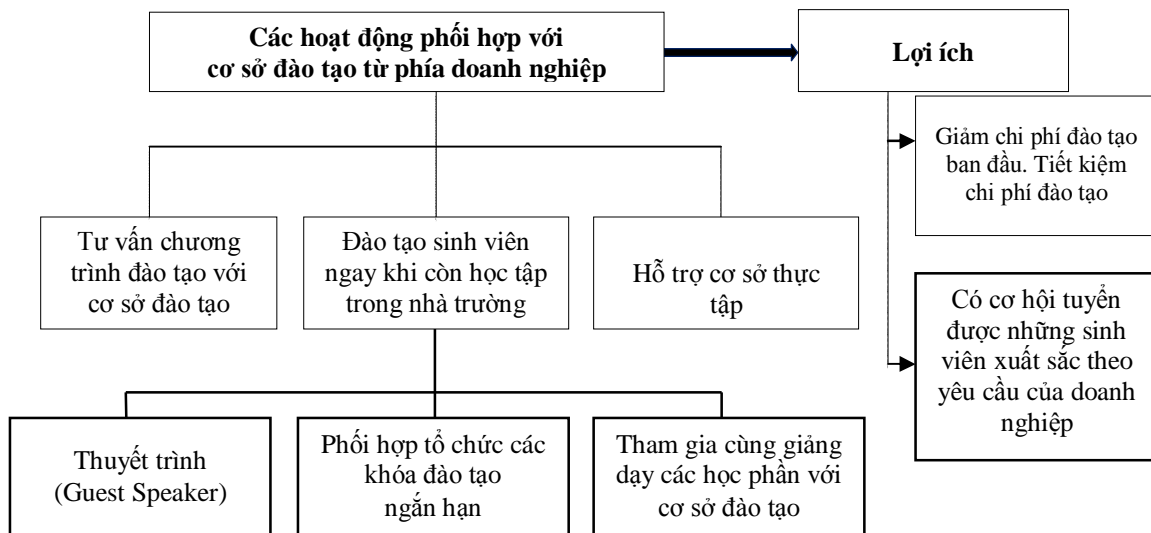
Các doanh nghiệp có thể tham gia hợp tác cùng các cơ sở đào tạo trong quá trình đào tạo sinh viên thông qua các cách thức sau (Sơ đồ 2):

Thứ nhất, tư vấn chương trình đào tạo cùng cơ sở đào tạo: trong quá trình phát triển chương trình đào tạo, doanh nghiệp tư vấn cho cơ sở đào tạo về các yêu cầu của doanh nghiệp đối với sinh viên cũng như các xu hướng mới nhất của thị trường du lịch. Từ đó, cơ sở đào tạo có căn cứ để xây dựng chuẩn đầu ra của các chương trình đào tạo.

Thứ hai, phối hợp trong đào tạo sinh viên cùng cơ sở đào tạo: đối với quá trình đào tạo, doanh nghiệp có thể phối hợp với cơ sở đào tạo trong việc đào tạo sinh viên qua các nội dung về đào tạo định hướng, các chủ đề gắn với thực tiễn, các nội dung về thực hành, kỹ năng nghề...

Thứ ba, hỗ trợ sinh viên cơ sở thực tập: quá trình thực tập đóng vai trò quan trọng để sinh viên có thể vận dụng được các kiến thức, kỹ năng được học tại trường lớp và hòa nhập tốt với môi trường làm việc trong tương lai. Vì vậy, doanh nghiệp có thể tạo điều kiện để các sinh viên có thể có được môi trường thực tập tốt nhất.

Sơ đồ 2. Phương thức hợp tác từ phía các doanh nghiệp

Nguồn: tác giả tổng hợp

Thứ tư, tham gia các hoạt động khác cùng cơ sở đào tạo: Ngoài các hoạt động trên, các doanh nghiệp có thể đóng góp vào quá trình đào tạo sinh viên thông qua các hoạt động như: đóng góp vào quỹ khuyến học, tham gia các hoạt động của nhóm các doanh nghiệp/tổ chức ngành du lịch – khách sạn hợp tác với cơ sở đào tạo, cùng cơ sở đào tạo đánh giá sinh viên...

3.2 Từ phía các cơ sở đào tạo

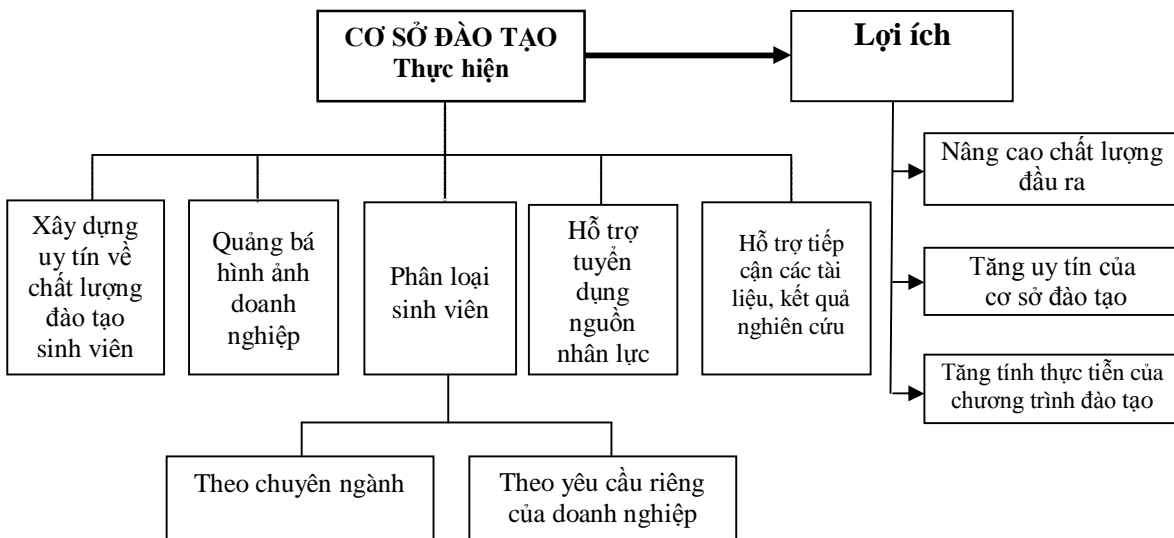
Cùng với phương thức hợp tác từ phía doanh nghiệp, các cơ sở đào tạo có thể thúc đẩy mối quan

hệ hợp tác thông qua các hoạt động như sau (*Sơ đồ 3*):

Thứ nhất, quảng bá hình ảnh cho doanh nghiệp: các cơ sở đào tạo có thể đưa các thông tin về doanh nghiệp tới sinh viên về cơ hội thực tập, thông tin tuyển dụng...

Thứ hai, hỗ trợ tuyển dụng nguồn nhân lực: hàng năm, các doanh nghiệp đều có nhu cầu về tuyển dụng lao động, lao động thời vụ. Vì vậy, các cơ sở đào tạo có thể hỗ trợ các doanh nghiệp trong việc đưa thông tin đến sinh viên hoặc giới thiệu sinh viên vào làm việc, thực tập tại doanh nghiệp.

Sơ đồ 3. Phương thức hợp tác từ phía cơ sở đào tạo

Nguồn: tác giả tổng hợp

Ngoài ra, các cơ sở đào tạo có thể cung cấp thông tin và tài liệu về các chương trình, các hoạt động giáo dục và đào tạo của nhà trường; đào tạo sinh viên theo yêu cầu của doanh nghiệp kết hợp với chương trình đào tạo của nhà trường; tạo điều kiện cho doanh nghiệp tiếp cận với các tài liệu nghiên cứu về chuyên ngành du lịch và khách sạn; cập nhật các xu hướng mới nhất về ngành du lịch và khách sạn trong khu vực và trên thế giới cũng như tạo điều kiện tốt nhất cùng hợp tác đào tạo thực hành đối với sinh viên.

4. Kinh nghiệm của Trường Đại học Kinh tế Quốc dân về việc hợp tác với doanh nghiệp trong đào tạo sinh viên ngành du lịch và khách sạn

Trong quá trình đào tạo sinh viên ngành du lịch và khách sạn, Trường Đại học Kinh tế Quốc dân đã xác định các doanh nghiệp du lịch và khách sạn là một mắt xích quan trọng. Đó không chỉ là đối tác hỗ trợ thực tập, thực hành, tiếp nhận và sử dụng lao động mà còn là một bộ phận chính yếu tham gia vào tất cả các hoạt động đào tạo bao gồm: xây dựng chương trình, thực hiện chương trình, giảng dạy,

hướng dẫn thực hành, thực tập, đánh giá kết quả đào tạo, sử dụng sản phẩm đào tạo, hợp tác nghiên cứu khoa học, chuyển giao công nghệ... Hợp tác giữa nhà trường và các doanh nghiệp trong đào tạo sinh viên ngành du lịch và khách sạn là một điều kiện cơ bản trong quá trình xây dựng và triển khai đào tạo. Mỗi quan hệ hợp tác này sẽ tạo ra lợi ích tương hỗ cho cả nhà trường, các tổ chức doanh nghiệp, người học và xã hội nói chung. Để việc hợp tác với doanh nghiệp được hiệu quả, Trường Đại học Kinh tế Quốc dân triển khai việc hợp tác theo tiến trình như sau:

Thứ nhất, xác định vai trò của các doanh nghiệp du lịch và khách sạn: nhận thức về vị trí, vai trò và đặc điểm của doanh nghiệp du lịch và khách sạn trong ngành nghề đào tạo là yêu cầu đầu tiên được đặt ra. Căn cứ trên những yêu cầu của hoạt động đào tạo, đặc điểm chương trình đào tạo, đặc điểm và năng lực của nhà trường, nhà trường xác định rõ mục tiêu và những yêu cầu khi xây dựng mối quan hệ với từng các loại hình doanh nghiệp khác nhau.

Thứ hai, tìm kiếm, xây dựng và duy trì mối quan hệ với các doanh nghiệp trong lĩnh vực du lịch và khách sạn: việc lựa chọn các đối tượng doanh nghiệp phù hợp sẽ đảm bảo yêu cầu thực hiện chương trình cũng như duy trì mối quan hệ bền vững. Lựa chọn doanh nghiệp trước hết phụ thuộc vào năng lực, đặc điểm của cơ sở đào tạo cũng như khả năng quản lý và phát triển các mối quan hệ. Các chương trình hợp tác cụ thể sẽ được các giảng viên, nhà trường phát triển nhằm khai thác các mối quan hệ với thế giới nghề nghiệp.

Thứ ba, thiết kế các phương thức, hoạt động hợp tác cụ thể giữa nhà trường và doanh nghiệp: các hoạt động hợp tác giữa doanh nghiệp và Trường Đại học Kinh tế Quốc dân khá đa dạng, từ việc phối hợp tư vấn cung cấp thông tin tới việc tham gia trực tiếp vào quá trình đào tạo và kiểm tra đánh giá sinh viên. Các hoạt động hợp tác bao gồm: tổ chức các hoạt động thỉnh giảng, seminar; tổ chức kiến tập cho sinh viên; phát triển các hoạt động thực tập tại

doanh nghiệp, phát triển các bài tập học tập dựa trên giải quyết vấn đề; phát triển các dự án sinh viên...

Thứ tư, thu thập và sử dụng thông tin phản hồi từ các doanh nghiệp: các thông tin phản hồi từ các doanh nghiệp khá đa dạng. Các phản hồi từ các doanh nghiệp là một nguồn thông tin quan trọng đối với nhà trường nhằm xây dựng, thực hiện và hoàn thiện chương trình đào tạo ngành du lịch và khách sạn.

5. Kết luận và kiến nghị

Để quá trình đào tạo có chất lượng cao, tạo ra nguồn nhân lực có năng lực đáp ứng nhu cầu của xã hội, đặc biệt trong bối cảnh hội nhập hiện nay, việc hợp tác giữa các doanh nghiệp và cơ sở đào tạo là một tất yếu đặt ra, việc lựa chọn mô hình hợp tác trong việc đào tạo thực hành hợp lý sẽ tạo ra tính hiệu quả trong công tác đào tạo nói chung của nhà trường cũng như trong việc sử dụng lao động của doanh nghiệp. Tuy vậy, việc hợp tác giữa cơ sở đào tạo và các doanh nghiệp trong quá trình đào tạo sinh viên ngành du lịch và khách sạn phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác nhau, trong đó có các bên liên quan. Do đó, mỗi bên cần thực hiện tốt vai trò của mình trên các góc độ sau:

Thứ nhất, đối với cơ quan quản lý nhà nước về giáo dục: cần có cơ chế hỗ trợ nhằm thúc đẩy sự phát triển hiệu quả của các mối quan hệ hợp tác giữa doanh nghiệp và cơ sở đào tạo như: cần có các quy chế, văn bản, tiêu chí cụ thể về mối quan hệ với doanh nghiệp trong các cơ sở đào tạo; có các văn bản hướng dẫn các cơ sở đào tạo thực hiện quy trình thiết lập, duy trì, quản lý mối quan hệ với doanh nghiệp; có chính sách xem xét hỗ trợ các doanh nghiệp tham gia vào hoạt động đào tạo như cấp giấy khen tôn vinh, giảm thuế, hạ lãi suất hoặc ưu đãi vay vốn...

Thứ hai, đối với các cơ sở đào tạo: các cơ sở đào tạo cần có chiến lược phát triển gắn liền với nhu cầu xã hội, đặc biệt trong bối cảnh hội nhập hiện nay. Ngoài ra, cần có sự chủ động của các cơ sở đào tạo trong việc tiếp cận và đưa ra cách thức

phối hợp, cùng với các đề xuất hợp tác với doanh nghiệp trong lĩnh vực du lịch và khách sạn.

Thứ ba, đối với các doanh nghiệp du lịch và khách sạn: cần có sự quan tâm, ủng hộ của lãnh đạo doanh nghiệp đối với việc hợp tác với các cơ sở đào

tạo. Các doanh nghiệp cần thể hiện trách nhiệm xã hội của mình và hỗ trợ tối đa trong khả năng để góp phần nâng cao chất lượng đào tạo sinh viên ngành du lịch và khách sạn.

The modes of cooperation between educational institutions and enterprises in training tourism students to meet the demand of integration

• **Pham Thi Thu Phuong**

National Economics University

ABSTRACT:

Nowadays, educational institutions with tourism and hospitality majors are a place providing high-quality human resources to society. The official establishment of ASEAN Economic Community in December 2015 allows a free movement of labor within different areas including tourism among ten Southeast Asian countries and creates a competition with domestic labor. Moreover, the trend of integration also means higher requirements for employees from enterprises, which demands educational institutions to continuously improve curriculum to enhance educational quality. However, training programs must be practical in order to improve quality of education.

Educational institutions must be closely coordinated with enterprises through various modes of cooperation. Collaborating between enterprises and educational institutions with majors in tourism and hospitality industry not only benefits each party tremendously but also benefits students practically. Through understanding different cooperating modes between universities in Ha Noi with tourism enterprises as well as learning experiences from many prestigious universities in the world, the paper summarizes collaborating modes between educational institutions with tourism enterprises in training students to satisfy requirements in the current situation.

Keywords: *tourism enterprises, educational institutions, modes of cooperation, tourism and hospitality*

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Hoàng Thị Lan Hương và cộng sự (2015), *Quan hệ với thế giới nghề nghiệp*, Dự án phát triển giáo dục đại học định hướng nghề nghiệp ứng dụng ở Việt Nam giai đoạn 2.
- [2]. Lê Trung Kiên (2008), *Hợp tác với WOW*, Tài liệu dự án Việt Nam - Hà Lan.
- [3]. Nguyễn Đình Luận (2015), Sự gắn kết giữa nhà trường và doanh nghiệp trong đào tạo nguồn nhân lực phục vụ phát triển kinh tế - xã hội ở Việt Nam: Thực trạng và khuyến nghị, *Tạp chí Phát triển và Hội nhập* số 22, trang 82-87.
- [4]. Trần Anh Tài (2009), *Gắn đào tạo với sử dụng, nhà trường với doanh nghiệp*, *Tạp chí Kinh tế và Kinh doanh – Đại học Quốc gia Hà Nội*, số 25, trang 77-81.